

မြန်မာနှင့်မွန် မျိုးပြစကားလုံးများနှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်

မိန့်ယသန်း*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြစကားလုံးများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြစကားလုံး ဖန်တီးအသုံးပြုမှုနှင့် မျိုးပြစကားလုံးရွေးချယ်အသုံးပြုပုံများကို အနှိုင်းဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာဖော်ထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားရှိ မျိုးပြစကားလုံးများနှင့် မွန်ဘာသာစကားရှိ မျိုးပြစကားလုံးများကို အလေ့လာခံအဖြစ် ရွေးချယ်ထားပါသည်။ မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် မိမိတို့၏လူမှုကိစ္စရပ် အမျိုးမျိုးအတွက် မျိုးပြစကားလုံးများ မည်သို့ရွေးချယ်အသုံးပြုပုံကို ဖော်ထုတ်တင်ပြလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းမှတစ်ဆင့် မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ပြောဆိုရေးသားနေကြသော မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြစကားလုံးအသုံးပြုပုံများမှ တူညီမှု၊ ကွဲပြားမှုများကို ဖော်ထုတ်သိရှိနိုင်ပြီး မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာစကား၊ စာပေကိုနှိုင်းယှဉ်လေ့လာ လိုသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ ။ ။နာမ်၊ နာမ်၏ပုံသဏ္ဍာန်၊ မျိုးပြစကားလုံး၊ မြန်မာမျိုးပြစကားလုံး၊ မွန်မျိုးပြစကားလုံး။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးများနှင့် မွန်မျိုးပြစကားလုံးများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာထားသောစာတမ်းတစ်စောင် ဖြစ်ပါသည်။ မျိုးပြစကားလုံးများသည် နာမ်ကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောစကားလုံးများဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မျိုးပြစကားလုံးများသည် ဘာသာစကား တစ်ခုတွင် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍ၌ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ လူမျိုးတိုင်းလူမျိုးတိုင်းတို့သည် မိမိတို့ဘာသာစကားနှင့် ကိုက်ညီသော မျိုးပြစကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုကြပါသည်။ မျိုးပြစကားလုံးများကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးတို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်း၊ မျိုးပြစကားလုံး ဖန်တီးအသုံးပြုသည့် အခြေအနေ၊ အသုံးပြုမည့် အကြောင်းအရပ်တို့၏ မတူကွဲပြားပုံများကို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားတစ်ခု၏ ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ရပ်ကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် မျိုးပြစကားလုံးများသည် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အထောက်အပံ့ပြုလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦးက “ပုဂံခေတ်မျိုးပြအသုံးများကို မျက်မှောက်ခေတ်အသုံးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်”၊ “မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးများ”၊ ဒေါက်တာအေးအေးမွန်က “စံမြန်မာဘာသာစကားရှိ မျိုးပြစကားလုံးများ” တို့ကိုလေ့လာခဲ့ပါသည်။ မွန်မျိုးပြစကားလုံးနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာထားသူများ မရှိသေးသည့်အတွက် ထိုကွက်လပ်ကို ဖြည့်သည့်အနေဖြင့် ဤစာတမ်းတွင် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြစကားလုံး အသုံးပြုပုံများကို မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မွန်စကားသံများကို အသံဖလှယ်ရာတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဒ္ဒဗေဒအသင်းကြီး (IPA)၊ ဆရာကြီးဦးရွှေသွင်၏ ‘မွန်ဘာသာစကားကို သဒ္ဒဗေဒနည်းဖြင့် လေ့လာခြင်း’ ဆောင်းပါး၊ ဆရာကြီးဒေါက်တာနိုင်ပန်းလှ၏ "An

* ဒေါက်တာ၊ လက်ထောက်ကထိက၊ မြန်မာစာပေ၊ ဗြိတိတက္ကသိုလ်။

Introduction to Mon Language"၊ ရှောတို၏ "A Dictionary of Modern Spoken Mon"ကို အခြေခံ၍ အသံဖလှယ်ထားပါသည်။

၁။ ပြုစုရေးသော ရည်ရွယ်ချက်

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းတို့သည် မိမိတို့ဘာသာစကား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မိမိတို့ ဘာသာစကားနှင့်ကိုက်ညီသော မျိုးပြစကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုလျက် ရှိကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် မွန်တိုင်းရင်းသား မွန်ဘာသာစကားကို ပြောဆိုနေသူဖြစ်သော်လည်း မွန်ဘာသာစကားရှိ မျိုးပြစကားလုံး အသုံးပြုပုံများနှင့်ပတ်သက်၍ ခြေခြေမြစ်မြစ်မသိရှိခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့်မွန်မျိုးပြစကားလုံး အသုံးပြုထားပုံများကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိလိုသည့်အတွက် ဤစာတမ်းကိုပြုစုရန် စိတ်အားထက်သန်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့မွန်မျိုးပြစကားလုံးများကို လေ့လာရာတွင် ပိုမိုထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။ မွန်မျိုးပြစကားလုံးမှတစ်ဆင့် မြန်မာပြည်ဖွား မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ၊ အတွေးအမြင်များ၊ ဘာသာစကားဖန်တီးမှုများကို သိရှိနိုင်ပြီး တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုများ ပိုမိုရရှိနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

၂။ လေ့လာမှုနည်းပညာ

ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးများနှင့်ပတ်သက်၍ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ပြောဆိုနေသော မြန်မာဘာသာစကားနှင့်စာပေကို လည်းကောင်း၊ မွန်မျိုးပြစကားလုံးများနှင့်ပတ်သက်၍ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ပြောဆိုနေသော မွန်ဘာသာစကားနှင့်မွန်စာပေ၊ စာအုပ်စာတမ်းများကိုလည်းကောင်း အလေ့လာခံအဖြစ် အသုံးပြုထားပါသည်။

၃။ မျိုးပြစကားလုံးဟူသည်

မျိုးပြစကားလုံးဟူသောဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ဖွင့်ဆိုပြထားခြင်းမရှိသေးပါ။ မျိုးပြစကားလုံးအမျိုးအစား စကားလုံးများကို အနက်ဖွင့်ရာတွင်မူ ရေတွက်ရာ၌သုံးသော စကားလုံးဟုဖော်ပြပါသည်။ သဒ္ဒါစကားလုံးအမျိုးအစားအဖြစ် ပစ္စည်းဟု ပြပါသည်။ (အောင်မြင်ဦး၊ ၂၀၁၀)

မျိုးပြစကားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည့် မြန်မာသဒ္ဒါစာအုပ်တွင် နာမ်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၌ မျိုးပြပစ္စည်းဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ မျိုးပြပစ္စည်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို “သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်၊ အမျိုးအစားအလိုက် သင်္ချာပုဒ်များနှင့် တွဲ၍သုံးသောပစ္စည်းကို မျိုးပြပစ္စည်းဟု ခေါ်ပါသည်” (မြန်မာသဒ္ဒါ၊ ၂၀၁၅)ဟု ဖွင့်ဆိုပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မျိုးပြစကားလုံးများသည် နာမ်ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောစကားလုံးများဖြစ်သည်။

၃။ ၁။ မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးနှင့် မွန်မျိုးပြစကားလုံး နှိုင်းယှဉ်ချက်

မျိုးပြစကားလုံးများသည် နာမ်ကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသည့်စကားလုံးများဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မျိုးပြစကားလုံး၏ အခြေခံနှစ်ရပ်မှာ နာမ်၏ပုံသဏ္ဍာန်၊ နာမ်၏အရည်အသွေးနှင့် အမျိုးအစားကို အခြေပြု၍ သုံးနှုန်းကြကြောင်း တွေ့ရသည်။

၃။ ၁။ ၁။ မြန်မာနှင့် မွန်ဘာသာစကားရှိ နာမ်၏ပုံသဏ္ဍာန်ကို အခြေပြုသော မျိုးပြစကားလုံးများ နှိုင်းယှဉ်ချက်

နာမ်ကိုရေတွက်ရာတွင် နာမ်၏ပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ညွှန်းသော စကားလုံးများကို မျိုးပြအဖြစ် အသုံးပြုကြကြောင်းတွေ့ရသည်။ မြန်မာနှင့် မွန်ဘာသာစကားရှိ မျိုးပြစကားလုံးများတွင် နာမ်၏ပုံသဏ္ဍာန်ကို အခြေပြု၍မျိုးပြအဖြစ် အသုံးပြုသောစကားလုံးများကို လေ့လာကြည့်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

တူင်/tn3ŋ/မွန်)၊ချောင်း(မြန်မာ)-အချောင်းပုံသဏ္ဍာန်ရှိသောနာမ်ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ဇုက် မွဲ တူင်/zək moa tn3ŋ/ (ကြိုး ၁ ချောင်း)	ကြိုး ၁ ချောင်း
ပသဲ မွဲ တူင်/pəsoa moa tn3ŋ/ (သံ ၁ ချောင်း)	သံ ၁ ချောင်း
မောန် ဝိ တူင်/mnon pə? tn3ŋ/ (ပေတံ ၃ ချောင်း)	ပေတံ ၃ ချောင်း
တုန် မွဲ တူင်/tun moa tn3ŋ/ (ဝါး ၁ ချောင်း)	ဝါးလုံး ၁ လုံး
လဲ မွဲ တူင် /leə moa tn3ŋ/ (မြား ၁ ချောင်း)	မြား ၁ စင်း
သော် မွဲ တူင် /sok moa tn3ŋ/ (ဆံပင် ၁ ချောင်း)	ဆံပင် ၁ ပင်၊ ဆံချည် ၁ မျှင်
ဆံက် မွဲ တူင်/chək moa tn3ŋ/ (ကောက်ရိုး ၁ ချောင်း)	ကောက်ရိုး ၁ မျှင်
	အသက် ၁ ချောင်း

အချောင်းပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော နာမ်ကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြများကိုကြည့်လျှင် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် တူညီမှုများရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားမှုများရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ‘ဝါး’ကို အချောင်းပုံသဏ္ဍာန်အဖြစ်သတ်မှတ်၍ မျိုးပြအဖြစ်သုံးသည့်အခါ ‘တူင်(ချောင်း)’ဟု သုံးသော်လည်း မြန်မာတို့ကမူ ‘ဝါး’ကိုလုံးဝန်းသည့် ပုံသဏ္ဍာန်ကိုယူ၍ ‘လုံး’ ဟူသည့် မျိုးပြကိုသုံးကြောင်း တွေ့ရသည်။ အလားတူပင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် မြားအတွက်မျိုးပြကို ‘စင်း’၊ ဆံပင်အတွက် မျိုးပြကို ‘ပင်၊ မျှင်’ဟု သုံး သော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ လဲ (မြား)၊ သော် (ဆံပင်)တို့အတွက် မျိုးပြကို တူင် (ချောင်း)ဟူ၍ပင် သုံးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် ‘ချောင်း’ ဟူသော မျိုးပြကို အကောင်အထည်ကို ဖော်ပြနေသည့်နေရာတွင် သုံးသည်သာမက

အကောင်အထည် မရှိသည့် ‘အသက်တစ်ချောင်း’ဟူ၍ တင်စားသုံးသော အသုံးအနှုန်းမျိုးပင်ရှိသော်လည်း မွန်ဘာသာ စကားတွင် ထိုအသုံးမျိုး မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ခတေ/ khə tɛh/ (မွန်)၊ ချပ် (မြန်မာ) - အချပ်အပြားပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော နာမ်ကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြများ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ထကဝ် မွဲ ခတေ/ thə kə moa khə tɛh/ (ဖျာ ၁ ချပ်)	ဖျာ ၁ ချပ်
ပသဲ ဝါ ခတေ/ pə soa ɸa khə tɛh/ (သံပြား ၂ ချပ်)	သံပြား ၂ ချပ်
ပငှာန် ဝါ မ/ pə ŋan ɸa mɛ?/ (ပန်းကန်ပြား ၂ လုံး)	ပန်းကန်ပြား ၂ ချပ်
ထး ဝါ မ/ thah ɸa mɛ?/ (လင်ပန်း ၂ လုံး)	လင်ပန်း ၂ ချပ်

မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် အချပ်အပြားပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော နာမ်ကိုရည်ညွှန်း ရေတွက်ရာ တွင် ‘ချပ်’ မျိုးပြကို သုံးကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် မြန်မာလူမျိုးတို့က ပန်းကန်ပြား၊ လင်ပန်းတို့ကို ‘ချပ်’ မျိုးပြကို သုံးပြီး ရေတွက်သော်လည်း မွန်လူမျိုးတို့ကမူ လင်ပန်း(ထး)၊ ပန်းကန်ပြား(ပငှာန်) တို့ကို ‘ခတေ’ဟု မသုံးဘဲ ‘မွဲမ၊ ဝါမ’ တစ်လုံးနှစ်လုံးစသည်ဖြင့် ‘လုံး’ မျိုးပြကို သုံးပြီး ရေတွက်သည်ကို တွေ့ရ သည်။ ဤနေရာ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် လင်ပန်း၊ ပန်းကန်ပြားတို့၏ အချပ်အပြားပုံသဏ္ဍာန်ကို မယူဘဲ ၎င်းတို့၏ အနားသပ်ထားသည့် အဝန်းအဝိုင်းပုံသဏ္ဍာန်ကိုယူ၍ ‘လုံး’မျိုးပြကို သုံးသည်ဟု ယူဆရပါသည်။

စင်း - ဖြောင့်စင်းသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသောနာမ်ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြများ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
၇ုင် မွဲ /klɪŋ moa / (လှေ ၁)	လှေ ၁ စင်း
စံင်ကျာ မွဲ /ɸək tɛa moa/ (လေယာဉ်ပျံ ၁)	လေယာဉ် ၁ စင်း
စင် ဝါ /ɸaŋ ɸa/ (သင်္ဘော ၂)	သင်္ဘော ၂ စင်း
ကွီကွတ်(ယထာ)ဝါ /kwi kmət (jə tha) ɸa/ (ရထား ၂)	ရထား ၂ စင်း

မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဖြောင့်စင်းသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော နာမ်များဖြစ်သော ‘လှေ၊ လေယာဉ်၊ သင်္ဘော၊ ရထား’တို့ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် ‘စင်း’ မျိုးပြကိုအသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရ သည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ ‘လှေ၊ လေယာဉ်၊ သင်္ဘော၊ ရထား’တို့အတွက် ‘စင်း’ဟူသော မျိုးပြ စကားလုံးအသုံးမျိုး မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ‘၇ုင်မွဲ’ဟု ဆိုလျှင် ‘လှေတစ်စီး’ ဟု နားလည် နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မ /mɛʔ/(မွန်)၊လုံး(မြန်မာ)-လုံးဝန်းသောပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော နာမ်ကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ခင် မွဲ မ /khɪŋ moa mɛʔ/ (ခုံ ဝ လုံး)	ခုံ ဝ လုံး
ကတ်စီ မွဲ မ /kət ci moa mɛʔ/ (သဘောသီး ဝ လုံး)	သဘောသီး ဝ လုံး
ဇြပ်မွဲ မ /zɔp moa mɛʔ/ (ဇရပ် ဝ လုံး)	ဇရပ် ဝ ဆောင်
ထဗင် မွဲ မ /thə beŋ moa mɛʔ/ (သပိတ် ဝ လုံး)	သပိတ် ဝ လုံး
ဒို မွဲ မ /de moa mɛʔ/ (တောင် ဝ လုံး)	တောင် ဝ လုံး/တောင် ဝ တောင်

လုံးဝန်းသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော နာမ်ကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြများကိုကြည့်လျှင် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် လုံးဝန်းသောပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော အရာများသာမက အလုံးအထူရှိသော အရာဝတ္ထုများတွင်လည်း ‘လုံး’ ၊ ‘မ’(မွန်)မျိုးပြကို အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာ ဘာသာစကား တွင် အိမ် ဝ လုံး၊ အိမ် ဝ ဆောင်၊ ဇရပ် ဝ ဆောင်စသည်ဖြင့် အဆောက်အအုံနှင့် ပတ်သက်၍ ‘ဆောင်’ မျိုးပြကိုသုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင် ထိုသို့သော သုံးသောအသုံးအနှုန်းမျိုး မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင် ‘မ’ ဟူသော မျိုးပြစကားလုံးသည် ရည်ညွှန်းသည့်အရာဝတ္ထုကို လိုက်၍ အသုံးကွဲပြားသွားသည့်သဘောကို တွေ့ရသည်။

- သာကေ - ကွီစက်(ကာ) မွဲ မ /kwi cak (ka) mao mɛʔ/ (ကာ: ဝ စီး)
- ကွီ မွဲ /kwi mao/ (လှည်း ဝ စီး)
- သို မွဲ မ /hoeʔ mao mɛʔ/ (အိမ် ဝ လုံး)
- မ ပက် မွဲ မ /mɛʔ pəkao mao mɛʔ/ (ပန်းမျိုးစေ့ ဝ စေ့)
- မ ပင် မွဲ မ / mɛʔ pɪŋ moa mɛʔ/ (ထမင်းစေ့ ဝ စေ့)

စသည်ဖြင့် ‘မ’ မျိုးပြသည် ရည်ညွှန်းသည့် နာမ်ကို လိုက်၍ ‘စီး၊ လုံး၊ စေ့’ ဟူ၍ အသုံးကွဲ သွားကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဆူ(မြန်မာ)၊ ဧကု(မွန်) - စုထွက်မိုမောက်သော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ နာမ်ကိုရည်ညွှန်း ရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ကျာ် ဓါ ဧကု /tcaik ɬa zəkao/ (ဘုရား ၂ ဆူ)	ဘုရား ၂ ဆူ
စေတီ မွဲ /ce tɔe moa/ (စေတီ ဝ)	စေတီ ဝ ဆူ

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ‘ဆူ’မျိုးပြကို ဘုရား၊ စေတီစသည့် မြင့်မြတ်သည့်အရာဝတ္ထုများနှင့် အချို့ အရာဝတ္ထုများကို ရေတွက်ရာတွင်အသုံးပြုကြသည်။ သို့သော် မွန်ဘာသာစကားတွင် ဘုရား (ဘုရား

ရုပ်ပွားတော်)ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် ‘ဇေကု’ (ဆု) မျိုးပြကိုသုံးသော်လည်း စေတီကို ရေတွက်ရာတွင်မူ ‘ဇေကု’မျိုးပြကို အသုံးပြုခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ‘ဇေကု’သည် ‘မိမိ၊ ကိုယ်’ ဟုအဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ပွားတော်များကို ရည်ညွှန်းရေတွက်သည့်အခါ ‘ဇေကု’ကို မျိုးပြအဖြစ် အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။

ယောက် - လူကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
မိုဟ် စှ် /mnih cəh/ (လူ ၁၀)	လူ ၁၀ ယောက်
ကွေးဘာ မွဲ /kwah be maɔ/ (ကျောင်းသား ၁)	ကျောင်းသား ၁ ယောက်
အွာ မွဲ /əca maɔ/ (ဆရာ ၁)	ဆရာ ၁ ယောက်

လူကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြစကားလုံးများကို ကြည့်လျှင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် ‘ယောက်’ မျိုးပြကို သုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင် မျိုးပြအနေဖြင့် အသုံးပြုခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ‘မိုဟ် မွဲ’ ဟု ဆိုလျှင် လူတစ်ယောက်ကို ပြောသည်ဟု နားလည်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော် မိုဟ် မွဲ ဂကောံ (လူ ၁ စု)၊ မိုဟ် မွဲ ဒျိပ် (လူ ၁ အုပ်) စသည် တို့တွင် ‘ဂကောံ၊ ဒျိပ်’ ဟူသောမျိုးပြကို သုံးကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

ကောင် - တိရစ္ဆာန်ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ကွဲ မွဲ /klaʔ moa/ (ကျား ၁)	ကျား ၁ ကောင်
ရှဲ ပိ /klea pəeʔ/ (နွား ၃)	နွား ၃ ကောင်
ဗဂဲ ဝါ /bə goa ɸa/ (ကြောင် ၂)	ကြောင် ၂ ကောင်
ကွဲါ မသုန် /kɿb mə sun/ (ခွေး ၅)	ခွေး ၅ ကောင်

တိရစ္ဆာန်ကို ရေတွက်ရာတွင်သုံးသော မျိုးပြများကိုကြည့်လျှင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် ‘ကောင်’ မျိုးပြကို သုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ တိရစ္ဆာန်ကိုရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ‘ကွဲ မွဲ’ ဟု ဆိုလျှင် ကျားတစ်ကောင်ဟု သိရှိနားလည်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် မွန်ဘာသာစကားတွင် ထူးခြားချက်အနေဖြင့် နွားတစ်ယှဉ်း (ရှဲ မွဲ လှဝ်) ဟူသောအသုံးတွင်မူ ‘ယှဉ်း’ (လှဝ်) ဟူသော မျိုးပြကို သုံးကြောင်းတွေ့ရသည်။

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ရှဲ မွဲ လှဝ် /klea moa lɿw/ (နွား ၁ ယှဉ်း)	နွား ၁ ယှဉ်း
ရှဲ မွဲ ဒိုဟ် /klea moa dɿh/ (နွား ၁ ဖက်)	နွား ၁ ကောင်
ပြင် မွဲ ဒျိပ် /preaŋ moa dɿp/ (ကျွဲ ၁ အုပ်)	ကျွဲ ၁ အုပ်

အထက်ပါသာကေအရ နွား၊ ကျွဲတို့ကို ရေတွက်ရာတွင် ‘ယုဉ်း၊ ဖက်၊ အုပ်’စသည့် မျိုးပြုများကို အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ မွန်လူမျိုးတို့သည် ခိုင်းနွားနှစ်ကောင်ကိုတစ်ယုဉ်းဟု သုံးပြီး ခိုင်းနွား တစ်ယုဉ်းထဲမှ တစ်ကောင်စီကို ရေတွက်ရာတွင် ‘မွဲဒိုဟ်’ ဟူသောအသုံးကိုသုံးပါသည်။ ‘ဒိုဟ်’၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အရပ်မျက်နှာဖြစ်ပါသည်။ လှည်းတွင် ခိုင်းနွားနှစ်ကောင်ကို ဘယ်ဘက်နှင့် ညာဘက် ယှဉ်ကာ အရပ်မျက်နှာတစ်ဖက်စီ ထားသည့်အတွက် ‘ဒိုဟ်’ ဟူသောအသုံးကိုသုံးသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါ သည်။

၃၊ ၁၊ ၂။ မြန်မာနှင့် မွန်ဘာသာစကားရှိ နာမ်၏အရည်အသွေးနှင့် အမျိုးအစားကို အခြေပြုသော မျိုးပြုအသုံးများ နှိုင်းယှဉ်ချက်

ရေတွက်ရာနာမ်၏ အရည်အသွေးအမျိုးအစားတစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အခြေပြု၍ ယင်းအရည်အသွေးကို ဖော်ညွှန်းသည့် စကားလုံးကို အဆိုပါနာမ်၏ မျိုးပြုအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျပ် - ငွေကြေးရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြု

မွန်မျိုးပြု	မြန်မာမျိုးပြု
သွဲ မသုန် ထကေဝ် /slui məsun thəki/ (ပိုက်ဆံ ၅ ကျပ်)	ပိုက်ဆံ ၅ ကျပ်
သွဲ ၂၀၀ /slui ʃa kləm/ (ပိုက်ဆံ ၂၀၀)	ပိုက်ဆံ ၂၀၀ ကျပ်
သွဲ ကိုတ် ၁၀၀၀ /slui kət lɯm/ (ပိုက်ဆံ သိန်း ၁၀၀၀)	ပိုက်ဆံကျပ် သိန်း ၁၀၀၀

ငွေကြေးရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြုစကားလုံးကိုကြည့်လျှင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် ‘ကျပ်’ကိုသုံးပြီး မွန်ဘာသာစကားတွင် ‘ထကေဝ်(ကျပ်)’ ကိုသုံးကြောင်းတွေ့ရသည်။ မြန်မာဘာသာစကား တွင် ခုဂဏန်းမှ ရာပြည့်ဂဏန်းများ ရေတွက်ရာတွင် မျိုးပြုစကားလုံးများကို ရည်ညွှန်းရာ နာမ်၏ ရှေ့တွင်ထားပြီး ရေတွက်သော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင် ခုဂဏန်းကိုသာမျိုးပြုစကားလုံး သုံးသော် လည်း ရာပြည့်ဂဏန်းများကို ရေတွက်ရာတွင် မျိုးပြု ‘ထကေဝ်’ကို မသုံးတော့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

စီး - အစီးခံနာမ်ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြု

မွန်မျိုးပြု	မြန်မာမျိုးပြု
ကွီစက်(ကာ)မွဲ မ/kwi cak (ka) mao meʔ/ (ကား ၁ စီး)	ကား ၁ စီး
ကွီ မွဲ /kwi mao/ (လှည်း ၁)	လှည်း ၁ စီး
ချေ့ မွဲ /chəh mao/ (မြင်း ၁)	မြင်း ၁ စီး

မြန်မာဘာသာစကားတွင် အစီးခံနာမ်ကို ဖော်ပြရာတွင် ‘စီး’မျိုးပြု အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ အစီးခံယာဉ်မော်တော်ကားကို ဖော်ပြရာတွင် ‘မ’ (စီး) မျိုးပြုကိုအသုံးပြု သော်လည်း ‘လှည်း၊ မြင်း’ စသည်တို့ကို ဖော်ပြရာတွင်မူ မျိုးပြုစကားလုံးကို အသုံးမပြုကြောင်း တွေ့ရ သည်။

ခေတ် /khə təh/ (မွန်)၊ ထည်(မြန်မာ)-အဝတ်အထည်ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ပလေံ မွဲ ခေတ် /pə ləʔ moa khə təh/ (အင်္ကျီ ၁ ထည်)	အင်္ကျီ ၁ ထည်
ဂိုက် မွဲ ခေတ်/gloik moa khə təh/ (ပုဆိုး ၁ ထည်)	ပုဆိုး ၁ ထည်
ယာတ် မွဲ ခေတ်/jat moa khə təh/ (စောင် ၁ ထည်)	စောင် ၁ ထည်
ယာတ်ဇောက် မွဲ ခေတ်/jat dot moa khə təh/ (ပုဝါ ၁ ထည်)	ပုဝါ ၁ ထည်
ကုာဂံ မွဲ ခေတ် /kna gə zəʔ moa khə təh/ (အနေကထိုင် ၁ ထည်)	အနေကထိုင် ၁ ထည်

မြန်မာဘာသာစကားတွင် အဝတ်အထည်အတွက် ‘ထည်’ မျိုးပြကို အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင်လည်း အဝတ်အထည်ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် ‘ခေတ်’ မျိုးပြကို သုံးပါသည်။ ‘ခေတ်’ မှာအပြားလိုက်ဖြစ်နေသည့် အရာဝတ္ထုဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ခေတ်’မျိုးပြကို အသုံးပြုသည့်အခါတွင် အချပ်အပြားပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်နေသော ဖျာကိုရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့အတူ ‘အင်္ကျီ၊ ပုဆိုး၊ စောင်၊ ပုဝါ၊ အနေကထိုင်’ စသည့်အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများသည်လည်း ပြန်ပြူးသည့်သဘော အပြားလိုက် ဖြစ်နေသည့်အတွက် ရည်ညွှန်း၍ သုံးဟန်တူပါသည်။

ပါး - သက်ရှိသက်မဲ့ နာမ်အချို့ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသော မျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
သင် မသုန် ဇကု /saŋ məsun zəkəuʔ/ (သံဃာတော် ၅ ပါး)	သံဃာတော် ၅ ပါး
ရတ် ပိ ပြကာ /rət pəeʔ prəka/ (ရတနာ ၃ ပါး)	ရတနာ ၃ ပါး
အပါယ် ပန် ဘုံ/ə pai pən bum/ (အပါယ် ၄ ဘုံ)	အပါယ် ၄ ပါး/အပါယ် ၄ ဘုံ
သစ္စ ပန် /sət ei pən/ (သစ္စာ ၄)	သစ္စာ ၄ ပါး

မြန်မာဘာသာစကားတွင် ‘ပါး’ မျိုးပြကို သက်ရှိသက်မဲ့ နာမ်အချို့ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် သုံးသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ သံဃာတော်များအတွက် ‘ဇကု’ မျိုးပြကို လည်းကောင်း၊ ရတနာသုံးပါးတွင် ‘ပြကာ’ကိုလည်းကောင်း၊ အပါယ်လေးပါးတွင် ‘ဘုံ’တို့ကို အသုံးပြုပြီး သစ္စာလေးပါးတွင်မူ မျိုးပြကို အသုံးမပြုကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဤတွင် ‘ပြကာ’ဟူသော မျိုးပြစကားလုံး သည် ရှေးမွန်မှ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ ပြောဆိုသုံးစွဲနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

တုံ (မွန်)၊ ပင် (မြန်မာ) - အပင်ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသောမျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ကြက် မွဲ တုံ /krɔk moa tnəm/ (သရက် ၁ ပင်)	သရက် ၁ ပင်
တုံဆု မွဲ တုံ / tnəm chu? moa / (သစ်ပင် ၁ ပင်)	သစ်ပင် ၁ ပင်
ဟွဲ မွဲ တုံ /pəkaŋ moa tnəm/ (ပန်း ၁ ပင်)	ပန်း ၁ ပင်
ဟွဲ မွဲ တုံ/pəkaŋ mle moa tnəm/ (စံပယ်ပန်း ၁ ပင်)	စံပယ်ပန်း ၁ ပင်

မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် အပင်ကိုရေတွက်ရာတွင် ‘ပင်၊ တုံ’ မျိုးပြကို အသုံးပြုကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သို့သော် မြန်မာဘာသာစကားတွင် ‘ပင်’ဟူသော မျိုးပြကို သစ်ပင်မဟုတ်သော ‘ဆံပင်၊ ကြိုး၊ သရေပင်’ စသည်တို့ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင်လည်း ‘ပင်’မျိုးပြကို အသုံးပြုလာခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင် ထိုသို့သော အသုံးမျိုးကိုမတွေ့ရှိရပေ။

အုပ် (မြန်မာ)၊ ချုပ်(မွန်) - နာမ်၏အုပ်အဖွဲ့ ပမာဏကို သုံးသည့် မျိုးပြ

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
မိုဟ် မွဲ ချုပ်/mnih moa dɔp/	လူ ၁ အုပ်
ပြေင် မွဲ ချုပ်/ preaŋ moa dɔp /	ကျွဲ ၁ အုပ်
ရှဲ မွဲ ချုပ်/ klea moa dɔp /	နွား ၁ အုပ်
ဂြိပ် မွဲ ဂြိပ်/ krɔp moa krɔp /	တောအုပ် ၁ အုပ်

နာမ်၏ အုပ်အဖွဲ့ပမာဏကို ရေတွက်ရာတွင် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ‘အုပ်’ ဟူသော မျိုးပြကိုအသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်အုပ်အဖွဲ့ပမာဏသာမက ကျွဲ၊ နွား စသည့် တိရစ္ဆာန်များ၊ သစ်တောများကိုလည်း အုပ်အဖွဲ့အနေဖြင့် ‘အုပ်’မျိုးပြကို အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့သော် မွန်ဘာသာစကားတွင် တောအုပ်ကို ရေတွက်ရာတွင် ‘ချုပ်’ဟူသောမျိုးပြကို အသုံးပြု၍မရပဲ ဂြိပ်(တောအုပ်)ဟူသော နာမ်ကို မျိုးပြအဖြစ်ပြန်သုံးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၃။ ၃။ မြန်မာနှင့် မွန် မျိုးပြစကားလုံးရွေးချယ်အသုံးပြုမှု နှိုင်းယှဉ်ချက်

နာမ်ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် နာမ်တစ်ခုအတွက် မျိုးပြတစ်ခုသာ အသုံးပြုရမည့်နာမ်များ ရှိသကဲ့သို့ အချို့နာမ်များသည် မျိုးပြတစ်မျိုးမက အသုံးပြုနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုနာမ်၏ အခြေအနေကို လိုက်၍ မျိုးပြစကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

မြန်မာမျိုးပြစကားလုံးတွင် ‘ပန်း’ ဟူသော နာမ်အတွက် ‘ပွင့်၊ ခိုင်၊ ခက်၊ စည်း၊ အိုး’ စသည့် မျိုးပြအသုံးများရှိသကဲ့သို့ မွန်မျိုးပြစကားလုံးတွင်လည်း ဟွဲ (ပန်း) ကို ‘ဆောင်(ပွင့်)၊ တိုင် (ခိုင်)၊ တင်(ခက်)၊ စန် (စည်း)၊ ထမဲ (အိုး) စသည့် မျိုးပြအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုကြကြောင်း တွေ့ရသည်။

သာဓက

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ဟွဲ မွဲ ညောင် /pəkao moa dɔŋ/ (ပန်းတစ်ပွင့်)	ပန်းတစ်ပွင့်
ဟွဲ မွဲ တိုင် /pəkao moa tɔiŋ/ (ပန်း ၁ ခိုင်)	ပန်းတစ်ခိုင်
ဟွဲ မွဲ တပ်/pəkao moa tɔp/ (ပန်း ၁ ခက်)	ပန်းတစ်ခက်
ဟွဲ မွဲ စန် /pəkao moa cən/ (ပန်း ၁ စည်း)	ပန်းတစ်စည်း
ဟွဲ မွဲ ထမဲ /pəkao moa thəmai/ (ပန်း ၁ အိုး)	ပန်းတစ်အိုး

အထက်ပါသာဓကများအရ မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ရည်ညွှန်းနာမ်၏ အခြေအနေအရ သင့်လျော်မည့် မျိုးပြစကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားတွင် သင်္ဃန်းကို ရည်ညွှန်းလိုလျှင် ‘တစ်ပွင့်၊ တစ်ခိုင်၊ တစ်ခက်’ စသည်ဖြင့် အသုံးပြုပါက ဆီလျော်မှု မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ‘သင်္ဃန်းတစ်ခက်’ ဟုသုံးမှသာသင့်လျော်ပါသည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ ပန်းအတွက်သုံးသောမျိုးပြများသည် ထိုကဲ့သို့ ကန့်သတ်မှုမရှိပေ။ ‘အပွင့်၊ အဖူး၊ အခိုင်၊ အိုး’ စသည့်ရည်ညွှန်းနာမ်၏အခြေအနေအရ မျိုးပြစကားလုံးကို ရွေးချယ်အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။

အလားတူ မြန်မာနှင့် မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ပုင်(ထမင်း) ဆိုသည့် နာမ်အတွက် ‘ပွဲ၊ စေ့၊ နပ်၊ ပန်းကန်၊ ထုပ်၊ အိုး’ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။

သာဓက

မွန်မျိုးပြ	မြန်မာမျိုးပြ
ပုင် မွဲ မ /pɔŋ moa mɛʔ/ (ထမင်း ၁ စေ့)	ထမင်း ၁ စေ့
ပုင် မွဲ ဟဂါပ်/pɔŋ moa həgəp/ (ထမင်း ၁ နပ်)	ထမင်း ၁ နပ်
ပုင် မွဲ မငှာန် /pɔŋ moa məŋən/ (ထမင်း ၁ ပန်းကန်)	ထမင်း ၁ ပန်းကန်
ပုင် မွဲ ဝီ /pɔŋ moa kwi/ (ထမင်း ၁ ထုပ်)	ထမင်း ၁ ထုပ်
ပုင် မွဲ ထမဲ /pɔŋ moa thəmai/ (ထမင်း ၁ အိုး)	ထမင်း ၁ အိုး

အထက်ပါ သာဓကများအရ မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ထမင်းဟူသောနာမ်ကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြသည့်အခါ နာမ်၏အခြေအနေကိုကြည့်၍ မျိုးပြစကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုကြကြောင်း တွေ့ရသည်။

သာဓက - ပုင် မွဲ မ လွ ကို ပြး။ /pɔŋ moa mɛʔ ləpəʔ kɔ prəh/
 (ထမင်း ၁ လုံးမျှ မပြန်ကျ စေနဲ့။)
 မွဲတဲ့ စ ပုင် ပီ ဟဂါပ်။ /moa ŋəa ciʔ pɔŋ pəeʔ həgəp/

(တစ်ရက်ကို ထမင်း သုံးနပ် စားတယ်။)

ပုင် ဝါ မငှာန် ဂ် လင် ထောံ လကျာ် ညိ။

/pɔŋ ba məŋan ɡəh ləŋ thoh lə tcaik ni/

(ထမင်း နှစ် ပန်းကန် ဘုန်းကြီးကို လောင်းလိုက်ပါ။)

တုံဏံ ချန်လပ် ပုင် ဝါ ထမဲရ။

/ŋoa naʔ dʊn lo pɔŋ ba thəmai raʔ/

(ဒီနေ့ ထမင်း ၂ အိုး ချက်ထားတယ်။)

စသည်ဖြင့် ရည်ညွှန်းသည့် နာမ်အခြေအနေကိုလိုက်၍ မျိုးပြစကားလုံးကို ရွေးချယ်အသုံးပြုကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မျိုးပြစကားလုံး ရွေးချယ်အသုံးပြုပုံများကိုကြည့်လျှင် မျိုးပြစကားလုံးများကို မည်သည့်နေရာတွင် ရွေးချယ်အသုံးပြုရမည်ကို ပုံသေသတ်မှတ်၍ မရနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့်မြန်မာနှင့် မွန် တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြစကားလုံးအသုံးပြုပုံများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ရည်ညွှန်းသည့် နာမ် အခြေအနေကိုလိုက်၍ မျိုးပြစကားလုံးများကို ဖန်တီးအသုံးပြုထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြစကားလုံးများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြ ထားပါသည်။ ဘာသာစကားနှင့် ရှင်သန်နေရသော လူမှုဘဝပတ်ဝန်းကျင်တွင် မျိုးပြစကားလုံး များကို နေ့စဉ်အသုံးပြုနေရပါသည်။ ထိုသို့နေ့စဉ်ပြောဆိုရေးသား အသုံးပြုနေရသော မွန်မျိုးပြစကားလုံးများကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိလိုသည့်အတွက် ဤစာတမ်းကို တင်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။

နာမ်၏ပုံသဏ္ဍာန်ကို အခြေပြုသော မျိုးပြစကားလုံးများကိုကြည့်လျှင် မြန်မာနှင့်မွန် တိုင်းရင်း သားတို့သည် တူညီမှုများရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားမှုများလည်းရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့က ‘ဝါ၊ မြား၊ ဆံပင်၊ ကောက်ရိုး’စသည့် နာမ်တို့ကို ရေတွက်ရာတွင် ‘တျင်’(ချောင်း) ဟူသော မျိုးပြ စကားလုံးတစ်ခုကိုသာ အသုံးပြုသော်လည်း မြန်မာဘာသာစကားတွင်မူ ‘လုံး၊ စင်း၊ ပင်၊ မျှင်’ စသည့် မျိုးပြများကို ရည်ညွှန်းရာနာမ်အလိုက် အသုံးကွဲပြားသွား ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာဘာသာ စကားတွင် ‘ချပ်’ ဟူသောမျိုးပြကို ‘ပန်းကန်ပြား၊ လင်ပန်း’ တို့ကိုရေတွက်ရာတွင် သုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကား၌မူ ‘မ’(လုံး)မျိုးပြဖြင့်သုံးသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ အလားတူပင် ‘လှေ၊ လေယာဉ်၊ သင်္ဘော၊ ရထား’တို့ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာတွင် မြန်မာဘာသာ စကားတွင် ဖြောင့်စင်း သည့်သင်္ဘောဖြင့် ‘စင်း’ မျိုးပြကိုသုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ အကောင်အထည်အလုံး အထုရှိ သော အရာဝတ္ထုတစ်ခုအနေဖြင့်သာ အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထူးခြားသည်မှာ မြန်မာ ဘာသာ စကားတွင် လူကိုရေတွက်ရာတွင် ‘ယောက်’ ဟူသောမျိုးပြကိုလည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်ကို ရေတွက်ရာတွင် ‘ကောင်’ မျိုးပြကိုလည်းကောင်းသုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ လူ၊ တိရစ္ဆာန်များကို ရေတွက်သော မျိုးပြမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့သော်တစ်ခုထက်ပိုသော ‘လူ၊ တိရစ္ဆာန်’များကို ရေတွက်ရာတွင်မူ ‘ယှဉ်၊ အုပ်’ မျိုးပြစကားလုံးများကို အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။

နာမ်၏အရည်အသွေးနှင့် အမျိုးအစားကို အခြေပြုသော မျိုးပြုအသုံးများကို ရေတွက်ရာတွင် လည်း မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် တူညီမှုများရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားမှုများလည်း ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ‘ပါး’ မျိုးပြုကို မြန်မာဘာသာစကားတွင် သက်ရှိသက်မဲ့နာမ်တို့ကို ရည်ညွှန်းရေတွက်ရာ တွင် သုံးသော်လည်း မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ ‘ဇေ၊ ပြကာ၊ ဘုံ’ စသည့်ဖြင့် ရည်ညွှန်းသည့် နာမ်ကိုလိုက်၍ ကွဲပြားသွားကြောင်း တွေ့ရသည်။

မြန်မာနှင့်မွန်မျိုးပြုစကားလုံးများ ရွေးချယ်အသုံးပြုမှုကို နှိုင်းယှဉ်တင်ပြရာတွင် မြန်မာနှင့် မွန် ဘာသာစကားနှစ်ခုလုံးတွင် နာမ်တစ်ခုအတွက် မျိုးပြုတစ်ခုသာ အသုံးပြုရမည့်နာမ်များရှိသကဲ့သို့ အချို့ နာမ်များသည် မျိုးပြုတစ်မျိုးမက အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုနာမ်၏ အခြေအနေကို လိုက်၍ မျိုးပြုစကားလုံးကို ရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြုစကားလုံးဖန်တီးအသုံးပြုပုံများကို လေ့လာကြည့်လျှင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် ရည်ညွှန်းရာနာမ်အလိုက် မျိုးပြုစကားလုံးများကို ဖန်တီးအသုံးပြုထားနိုင်သည် ကိုတွေ့ရသည်။ မွန်ဘာသာစကားတွင်မူ လူမှုကိစ္စအသစ်တစ်ခုအတွက် မျိုးပြုစကားလုံး ဖန်တီးသည့်အခါ ရှိပြီးသားမျိုးပြုစကားလုံးများကို ရည်ညွှန်းရာနာမ်နှင့် ကိုက်ညီအောင် အသုံးပြုကြ သည်ကို တွေ့ရသည်။ မျိုးပြုစကားလုံးအသုံးပြုမှုသည် ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကား၏ သဘောသဘာဝ အပေါ်မူတည်၍ ဖန်တီးအသုံးပြုကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးပြုစကားလုံး ဖန်တီးအသုံးပြုမှုများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ တင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့လေ့လာခြင်းအားဖြင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုး တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးတို့၏ မတူကွဲပြားသော မျိုးပြုစကားလုံး ဖန်တီးအသုံးပြုပုံများကို သိရှိလာရပါသည်။ ဤစာတမ်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာနှင့်မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာစကားတီထွင် ပြောဆိုမှုများနှင့် စိတ်ကူး စိတ်သန်းများ၊ မိမိတို့ဘာသာစကားရှင်သန်ရန်အတွက် ဖန်တီးအားထုတ်မှုများကို သိရှိနားလည်လာပြီး တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု တိုးပွားလာစေနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (ခုနှစ်မပါ)။ ဘာသာဗေဒ။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဂျီအီးစီ (ပညာရေး) သမဝါယမလီမိတက်။
 ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၁၉၉၆)။ သဒ္ဒဗေဒ။ ရန်ကုန်၊ မြေဝင်းပုံနှိပ်တိုက်။
 ထွန်းသိန်းနိုင်။ (၂၀၀၁)။ မွန်မြန်မာအဘိဓာန်နှင့် သဒ္ဒါနှိုင်းယှဉ်ချက် (ဒု-ကြိမ်)။ မွန်အမျိုးသား ပညာရေး ကော်မတီ။
 မောင်တိုး၊ နိုင်။ (၁၉၈၀)။ အခြေခံမွန်စကား မွန်စာသင်ကြားနည်း။ ရန်ကုန်၊ ဒီမိုကရေစီ ပုံနှိပ်တိုက်။
 မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၅)။ မြန်မာသဒ္ဒါ။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
 မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၃)။ ခရီးဆောင်မြန်မာအဘိဓာန်။ နေပြည်တော်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

ရွှေသွင်၊ ဦး။ (၁၉၆၉)။ ‘မွန်ဘာသာကို သဒ္ဒါဗေဒနည်းဖြင့် လေ့လာခြင်း’ တက္ကသိုလ်ပညာ ပဒေသာစာစောင် အတွဲ(၄) အပိုင်း(၄)။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

ဝါယမ၊ အရှင်။ (၁၉၅၇)။ မွန်ဘာသာသင်ကြားနည်း။ ရန်ကုန်၊ ရွှေသိန်းပုံနှိပ်တိုက်။

အေးအေးမွန်၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၁)။ စံမြန်မာဘာသာစကားရှိ မျိုးပြစကားလုံးများ၊ ပါရဂူကျမ်း၊ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်။

အောင်မြင်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၀)။ ဘာသာစကားသုတေသန။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံစာပေ။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Hass, M.R. (1951). *The Use of Numeral Classifiers in Burmese*. Semitic Philology, Vol. II. California: University of California.

Hla Pe, Dr. (1967). *A re-examination of Burmese 'CLASSIFIERS'*. JBRS. Journal of the Burma Research Society. Vol. L, pt. II.

Pan Hla, Nai. (1989). *An Introduction to Mon Language*. Kyoto: Center for Southeast Asia Studies.

Shorto, H.L.,(1962). *A Dictionary of MODERN SPOKEN MON*. London: Oxford University Press.

မွန်ဘာသာ

ဂကောံသင်သွတ်အနာဂတ်မန်။ (၂၀၀၄)။ အနာဂတ်မန် ကုပ် (၅)။ ရန်ကုန်။

ဂကောံသင်သွတ်အနာဂတ်မန်။ (၂၀၀၅)။ အနာဂတ်မန် ကုပ် (၆)။ ရန်ကုန်။

မွန်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆပ်ကော်မတီ။ (၁၉၉၃)။ လိက်ဗွယ်မန် တန်ကောန်ဒုင်(မွန်ဖတ်စာ- သူငယ်တန်း)။ ရန်ကုန်။
မဉ္ဇူပုံနှိပ်တိုက်။

မွန်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆပ်ကော်မတီ။ (၁၉၉၃)။ လိက်ဗွယ်မန် တန်ပထမ (မွန်ဖတ်စာ- ပထမတန်း)။ ရန်ကုန်။
မဉ္ဇူပုံနှိပ်တိုက်။

ဝေဒဂူ။ (၂၀၀၆)။ လိက်မန်တုံဏအ်။ မုဒုံ၊ မဟာဗောဓိကျောင်း။

ဝေဒဂူ။ (ခုနှစ်မပါ)။ လိက်မန်ဂတာပ်ခေတ် ရန်ကုန်။